

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas I. Explicatur quomodo habitus possit concurrere formaliter ad
actus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

RESPONDETUR. Excessus ille inclinationis, procedens ab habitu, non inclinatur independentem à cognitione, sed nonnisi posita illa, de quo infra.

DIFFICULTAS III.

Dantur ne in appetitu sensitivo & Phantasia Habitus.

NEGAT Suarez & Ariaga, affirmat recentior Suarez & Fonseca.

DICENDUM est, *Probabilius esse, non dari in istis potentiis, ullos habitus.*

RATIO. Quia ex una parte si in iisdem prærequisitis ponantur illæ potentia, eodem modo semper operabuntur. Ergo non est in illis reperire difficultatem, quæ se teneat ex parte potentia, ad quam superandam, dari debent habitus. Ex altera parte, bene id referri potest in species, in remotionem impedimentorum, & cætera similia.

DICES 1. cum recentiore Suarez tam appetitus quàm phantasia, operantur propter rationes motivas prius cognititas.

RESPONDETUR. Ad hoc ut dicatur aliquid esse capax habituum, supponi quidem debet, quod moveatur rationibus prius cognititis, sed hoc solum non sufficit; est enim necesse videre, an iis prærequisitis posititis, expeditius agere possit: & quidem expeditione non in aliud quam in habitum referibili. Quia autem phantasia & appetitus sensitivus, posititis omnibus prærequisitis, eodem semper modo agunt, fit, ut non indigeant habitu.

DICES 2. cum eodem. Experientia constat plurima animantia, ex frequentatione actuum acquirere facilitatem, in saltando, garriendo & cætera similia, quæ omnia referri non possunt, nisi in habitus phantasia.

RESPONDETUR. Possit id referri in semotionem impedimentorum, in compagum, ipso usu, flexurum, & similia. Præcipue in circumstantia specierum acquisitarum.

DICES 3. cum eodem. Licet appetitus sensitivus sit materialis & phantasia non nisi materialiter cognoscat, hoc non tollit, quo minus proponatur aliquid magis vel minus bonum, & quod inde sequitur, stat cum hoc, quod per illas cognitiones non determinetur appetitus, quantum determinabilis est.

RESPONDETUR. Proponi magis vel minus bonum, tantum arguit facilitatem oriundam ex propositione, consequenter ex speciebus, qualis facilitas concedi illis potest, sed non facilitas ex habitu.

DICES 4. Illæ potentia sunt capaces habitus, quæ nunc perfectos, nunc perfectiores actus, habere possunt; hoc autem competit etiam potentiis sensitivis, imò & vegetativis.

RESPONDETUR. Majorem esse ulterius mo-

dificandam ut dictum supra, illas scilicet potentias esse capaces habituum, quæ nunc perfectos nunc perfectiores actus habere possunt, si perfectio illorum, non in species, non in amotionem impedimentorum, rejici possit, perfectior autem operatio sensitiva, fit, ratione v. g. impedimentorum, quæ sunt ablata &c. vel si impedimentis potentia careat, fieri potest, ut inde oriatur difficultas operandi, eò quod careat speciebus requisitis iisque bene radicatis, cum catero qui ipsa potentia, sit determinata, ad eundem modum agendi. De quo innui supra.

DICES 5. Potentia indeterminata ad suos actus, est capax habitus, multæ autem potentia sensitivæ, non sunt determinatæ ad suos actus, qualis est etiam potentia loco motiva, quæ ad hunc vel illum modum, determinari potest à voluntate, despoticè imperante.

RESPONDETUR. Potentias sensitivas esse determinatas ad unum modum agendi, posititis omnibus prærequisitis, quod autem motiva possit imperare voluntas, nunc hunc, nunc illum motum, non argui indifferentiam potentia motiva ad talem motum posititis omnibus prærequisitis; sed solum esse illam potentiam subditam voluntati, & inter prærequisita agendi, habere, voluntatis imperium.

Inter præcipua argumenta quibus probatur non dari habitus, hoc etiam est, quod non sit explicabilis modus, quo deberet concurrere habitus. *De quo, fit*

QUÆSTIO II.

De concursu Habituum ad actus.

HABITUS concurrere ad actus, nonnisi tanquam dispositionem, & conditionem quandam, docet Hurtadus, concurrere effectivè docet Suarez. Concurrere nonnisi per modum causæ formalis tanquam probabilius docet Pontius Disp. 65. num. 26. concurrere & formaliter & efficienter Ariaga.

DIFFICULTAS I.

Explicatur quo modo Habitus possit concurrere formaliter ad actus.

EXPLICATI. Ariaga formalem istum concursum habituum, per inclinationem, ipsam autem inclinationem, per proportionem ad impulsu. Quia sicut impulsus qualitas, est natura sua, manum inclinans v. g. ad motum, & licet actu illa motum non producat, casu v. g. quo resistatur illi impulsui, actu tamen inclinat, sentimusque illam inclinationem, & illi resistendo laboramus. Ita habitus est impulsus natura sua inclinans v. g. ad producendum amorem, & dum est ille habitus in voluntate, posita, præ-

fenti cognitione voluntatem, inclinatur ad Amorem. *Hec explicatio*

NON SATISFACIT. Quia dici potest, quod cum impulsus sit quid violentum, mirum non est, quod ut effectum habeat, sentiatur inclinatio illa impulsus, casu, quo impediatur, ne effectum habeat, habitus autem, cum non sit quid violentum, non est ratio, cur casu quo effectum non habeat, inclinatio illius sentiatur, idque vi proportionis cum impulsu. Deinde videtur longè esse dispar horum duorum ratio. Impulsus enim cum non duret diu, debuit illi provideri à natura, & si impediatur, sentiatur ejus inclinatio ordinaturque à natura, ut vel statim producat effectum, qui est motus, vel si non producat motum, depugnet contra impedimentum, resistens sibi, ne producat effectum. Hinc ex illo ordine, facile est illam inclinationem, in impulsu ponere. Quia autem non ordinatur ad hoc habitus, ut dum est in potentia, actu semper inclinet, sed sufficit, ut possit inclinare, qui ergo eodem modo se habebit inclinatio habitus, quæ quæritur formalis, cum inclinatione, proveniente ab impulsu.

EXPLICAT 2. Pontius. Quia scilicet habitus ita disponit potentiam, ut eo supposito, vel ipsemet actus, sit delectabilior voluntati, vel ab objecto actus apprehenso, causetur aliqua causalitas, delectans, præviaque ad actionem, propter quam qualitatem delectantem, voluntas agat delectabiliter; vel certè per eam tollitur habitus oppositus, qui reddebat actionem difficilem. *Hec explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia hic debet dari talis explicatio concursus formalis, quæ conveniat omni habitui acquisito, expellere autem habitum oppositum, per hocque formaliter facilitare, non convenit omni habitui: fieri enim potest, ut habitus virtutum acquisitos habeamus, & eorum concursum formalem, sine expulsionem habitus vitiosi v. g. sine expulsionem habitus luxuriæ, in istis qui sunt virgines. Deinde ipsa illa entitas habitus oppositi, debebat concurrere formaliter, sicque facilitare, de hac ipsa quæro, per quid salvetur concursus illius formalis.

NON SATISFACIT 2. In quantum dicit, quod ab objecto, præviè ante actionem, producatur aliqua qualitas delectans. Tum quia facile negabitur talis qualitas, videturque esse non nisi mera divinatio. Tum quia vel illa qualitas agit aliquid. Ergo tribues concursum, mediante illa qualitate habitus, tribues in quam concursum, etiam in genere causæ efficientis, quem tamen negat Pontius vel illa qualitas nihil agit, & de illa iterato reddit quæstio, quomodo inclinet? Tum quia si totus concursus habitus, sistit in productione illius qualitatis,

non assignabitur ratio, cur expeditius substantiam actus producat voluntas informata habitu. Tum quia interdum delectatur aliquis in productione actus virtuosus v. g. in dissonsu objecto prohibito, & tamen sentit difficultatem: Ergo aliud est ista delectatio, aliud facilitas quam tribuit habitus. Tum quia si illa qualitas, producit ab objecto, non ostendis concursum formalem immediatum habitus ipsius, de quo quæritur, quid sit? Et deinde objectum per receptam sententiam, non aliud potest producere, quam actum & speciem, qualitas autem illa, neque est actus neque species. Non inquam actus, qui sit v. g. actus intellectus, loquendo, de habitu intellectuali.

NON SATISFACIT 3. In quantum explicat illum concursum quod habitu supposito, reddatur actus delectabilis voluntati. Non satisfacit inquam, tum quia de hoc ipso quæritur, quomodo reddatur ille actus delectabilis delectabilitate habituali? Tum quia etiam posito haberi hanc delectabilitatem habitualement, restat quærare, quomodo id fiat, in genere causæ formalis. Tum quia reddi potest aliquis actus delectabilis voluntati qualis esset Actus primæ delectationis sine ullo habitu. Ergo per præcisam delectabilitatem, influxus habitus, in genere causæ formalis, malè explicatur.

EXPLICAT 3. Oviedo. Habitus est qualitas quædam, ex se determinata, ad producendum actum, in quem inclinat, hanc propensionem seu conatum ad talem actum habet dependenter quoad efficaciam, à libertate voluntatis, cui subditur, quo fit, ut cum quoad exercitium dependeat illa propensio à libertate voluntatis, fit inquam, ut salva libertate fiat. *Hec explicatio*

NON SATISFACIT. Concedo enim habitum quoad exercitium dependere à libertate, concedo esse natura sua propensionem ad actum, & post hæc omnia, quæro, quomodo in genere causæ formalis fiat ille concursus, quomodo comparatè ad Actum illam suam propensionem exerceat habitus.

Antequam explicetur difficultas.

PRÆMITTO 1. *Definitivè habitum, esse qualitatem inclinativam*, ut vidimus supra & sicut impulsus est qualitas motiva, species est qualitas vicaria objecti, ita datur etiam qualitas quædam inclinativa & facilitativa, tenens se à parte potentia, hæcque vocatur habitus.

PRÆMITTO 2. *Hanc qualitatem inclinativam, cum sit in genere causæ formalis, necessario unitam debere esse*, voluntati, aut cuicunque alteri principio, quod inclinare dicitur. Neque enim dicitur forma concurrere formaliter, nisi unita.

PRÆ-

PRÆMITTO 3. *Concursum in quacunq; tandem explicatione quem præbet in genere causæ formalis habitus, respectu actuum, non posse esse consimilem simpliciter, & in omnibus, ei concurrui, quem præbent formæ aliæ v. g. albedo ad constituendum concretum quod est album. Quia talis concursus semper actualiter exhibetur, nihil enim aliud est in re, nisi forma unita subiecto apto. Sicut ergo dum est unita, necessario est unita, sic dum est unita, sic dum est unita, necessario in genere causæ formalis concurrat. Jam autem concursus, quem respectu actuum, in genere causæ formalis, exhibet habitus, non est semper actus: aliàs etiam non posita cognitione objecti, inclinaretur voluntas ad actum, ferreturq; in incognitum. Cæterum talem exhibet concursus, ut constituat potentiam habituata, semper enim, dum est habitus unitus, constituit habituatum. Unde concursus illius in genere causæ formalis, duplicem cogitare possumus, unum quasi vitalem, qualem multi concedunt præmissis respectu conclusionis, intentione efficaci respectu electionis, & imperio efficaci respectu actus imperati. Alium concursus considerare possumus, quantumvis procedentem in genere causæ formalis, qui fiat modo non vitali, qualem imaginari possumus, si detur prædeterminatio, qualitas inanimis, quæ sua entitate, sine ullo motu vitali, potentiam ad opus urget, & qua ratione pondus impositum humeris, imprimit gravitatem. His præmissis*

Explicatur. *Quomodo voluntas inclinatur ab habitu concurrente in genere causæ formalis. Proponitur imprimis objectum Voluntati, & motum, secundum quod agere debet Voluntas, nihil enim est Volitum nisi cognitum, & hoc est primum extrinsecum principium agendi, & à quo incipit omnis motus Voluntatis. Posita hac illuminatione Voluntatis, & principio movendi Voluntatem vitali, accedit aliud principium extrinsecum non vitale, nempe habitus, & ad id, quod ab intellectu propositum est, anteq; usurpatum, morto modo inclinatur. Sicut enim v. g. diaphano posito & objecto in debitis prærequisitis, sine ulla diaphani actione, repræsentatur objectum in diaphano, sequiturq; ut officium suum & naturam, diaphanam exerceat, ex ipsa quantumvis extrinseci objecti propositione. Sic posita illuminatione debita ad actum, sine ulla actione, quæ proficiatur ab habitu, sequitur ut naturæ suæ jus impleat habitus, quæ est, inclinare potentiam ad similem actuum positionem, quæ inclinatio cum ut dixi fiat mortuo modo, & ex entitate ipsius habitus naturaque, cum definitio illius sit esse inclinationem, fit ut modum illum, ipsa sua entitate exerceat. Et sicut pulsatis*

chordis unius cytharæ, fides aliis resonant non pulsata, propter naturalem Sympathiam, & proportionatam extensionem. Sic cum maxima sit proportio inter illuminationem illam præviam, & inter habitum fit, ut prima illa invitatione Vitali, quæ est per actum intellectus posita, propter naturalem Sympathiam, proportionem, & convenientiam, in prædicato invitandi, ad similes actus, fit inquam ut juri suo satisfaciat habitus, adeoq; inclinet. Porro sicut fides antequam pulsatur, non respondet sonus proportionatus in altera Cythara, sed solum respondere potest, si ponantur prærequisita, ita & ante propositionem objecti, non respondet, sed tantum respondere potest inclinatio, oriunda ex habitu.

Quod alterius ut explicetur videndum est, quod ea, quæ in genere causæ formalis concurrunt, in duplici ordine considerari possunt. Primo in quantum ultra constitutionem concreti seu formati, non plus, in unionem illius formæ, intendit natura. Et sic quousque unita est subiecto, verbi gratia, albedo, constituit album, nec dependet jam à quoquam, ut hoc genus exerceat causæ formalis. Secundo considerari potest in eo ordine causæ formalis, ut præter constitutionem ejus concreti, quod constituere nata est, adhuc procedat alterius, ad aliquid aliud. Sic, verbi gratia, forma, quæ est albedo, in quantum est disgregativa visus, requirit visum, hunc enim solum disgregat: Lucem, nam in tenebris nulla fit disgregatio. Requirit denique debitam distantiam, nam si ponatur supra sensorium non disgregat illud. Data item prædeterminatione voluntatis, ad hoc, ut constituatur ex illa compositum, quod est prædeterminatum esse, ad hoc non plus requiritur, quam ut sit unita subiecto, sed in ordine ad hoc ut aliquid aliud in eodem genere causæ formalis principiet, formaliter determinando, indiget requisito, verbi gratia, cognitionis proportionati concursus &c. Et hic concursus in genere causæ formalis appellari potest concursus ad aliquid extrinsecum, qui fit ipsa entitate, quantum est de se, inclinante semper in actu Primo, inclinatura in actu secundo, si circumstantiæ ponantur. Sic etiam & habitus ut faciat concretum cum voluntate, quod est, esse habituatum, & ut in hoc genere causæ formalis, quod est ad intrinsecum (ut ita dicam) concurrat, nullo alio indiget, nisi unionem cum voluntate, tamen ut concurrat ad aliquid extrinsecum in genere causæ formalis, est necesse, ut habeat prærequisita, quale imprimis est illuminatio ex parte intellectus, propter rationes prædictas. Et deinde ex eo quia inter habitus, voluntatis, & inter modum agendi ipsius necessario debet esse proportio, sicut enim non inclinatur voluntas habitibus intellectus,

ut -

utpote sibi improprietatis, sic nec inclinaretur habitibus voluntas, si proportionati voluntati non essent, imò hoc ipso à ratione habituum voluntatis deficerent, si interveniret improprietio. Cum itaque modus agendi voluntatis, sit agere, ex prævia cognitione, etiam proportionatus voluntati habitus ipsius, inclinare debet, posita prævia cognitione.

Breviter ergo concurrat habitus in genere causæ formalis ad actus voluntatis, quia inclinat suam entitatem mortuo modo per modum principii si ponatur alia prærequisita. Idem proportionatè dicendum est de habitibus intellectus, tantum quod ante præcognitionem, non sit necessaria alia præcognitio similis, sicut ante cognitionem actum voluntatis, ad quem inclinat habitus voluntatis, est necesse ponere præcognitionem, sed tamen erat necessaria occurrentia, & propositio objecti. *His explicatis*

DICENDUM est. *Quod habitus concurrat ad actus, etiam formaliter.*

PROBATUR 1. Quia habitus⁹ concurrat ad actus, sed non concurrat in genere causæ finalis. Nam finis actuum, est alius longè; non etiam concurrat in genere causæ materialis, quia non ad habitum spectat recipere actus & subiectare, sed ad potentiam, non etiam concurrat in solo genere causæ efficientis. Ergo etiam concurrat in genere causæ formalis. Quod autem non concurrat in solo genere causæ efficientis. Ratio est, quia est impossibile causare in genere causæ efficientis, & non ponere actionem, rursus impossibile est ponere actionem, & non ponere actionum effectum. Sed habitus causat ante positionem effectus, quia habens habitum ebrietatis, sentit se habere inclinationem antequam inebrietur, & sentit se inclinari ut ipsam volitionem inebriationis eliciat. Et sic de reliquis habitibus.

PROBATUR 2. Quia si non causaret etiam in genere causæ formalis habitus, illa inclinatio quam sentimus ad actus, non posset ostendi, quodnam principium habeat.

PROBATUR 3. Quia possibilis est talis causandi modus, & quæcunq; indicia legitima possunt haberi causalitatis in genere causæ formalis, ea ostendi poterunt, etiam in habitibus.

DIFFICULTAS II.

An habitus concurrat etiam effectivè.

DICENDUM est affirmativè.

PROBATUR 1. Ariaga. Quia impulsus producit effectivè motum, ergo & habitus quia etiam ille est impulsus ad actum.

RESPONDETUR. Concedi debet impulsui vis productiva effectivè impulsus, quia nisi tribuatur vis agendi ipsi impulsui, sæpe nullum aliud principium effectivum motus poterit ostendi. Non raro enim moventur impulsu, quæ

se ipsis moveri nequeunt; si autem semel impulsus est causa effectiva motus, cur non erit semper? Jam autem non concessa causalitate effectiva habitui in actus, assignari posset principium effectivum? illorum, ipsa potentia.

PROBATUR 2. recentior Suarez. Quia habitus est veluti semen actus; semen autem concurrat effectivè.

RESPONDETUR. Figuratum esse locutionem, quod habitus sit semen, potestque habere similitudinem cum semine nonnisi in hoc, quia sicut semen deciditur & pullulat ex substantia viventis, ita habitus ex actibus. Deinde non est necesse tribuere habitui vim efficiendi actus, quia efficientia actuum, potest bene tribui alteri principio; nempe intellectui, multorum autem viventium efficientia, non potest alteri tribui quàm semini. Quanquam per multos etiam muliebre semen, effectivè ad generationem non concurrat. *Hinc aliter*

PROBATUR 3. Experientia. Quia scilicet non tantum experiri solemus inclinationem ante positionem actus, sed etiam in ipsa illius effectione & productione experiri solemus maiorem facilitatem, quæ in aliud referri non potest, nisi in conversum habitus in genere causæ efficientis, ipsumque hoc quod minori conatu agat & tamen expedite anima, ostendit, hoc effectivum aliud, ejusdem actus.

RESPONDEBIS in principiis Vasquez, quod eo casu non concurrat ad actum, sed ad modum quendam actus ille habitus.

CONTRA 1. est. Quia hæc responsio, non negat, quod effectivè concurrat habitus, licet effectum illius non dicat esse ipsum actum, sed modum aliquem illius actus. Quod autem concurrat ad ipsam entitatem actus, non verò ad solum modum illius, sic probatur. Ille modus vel est modus entitativus vel modus essendi, seu formalitas sola, si concurrat habitus, ad modum illum essendi: Ergo concurrat ad entitatem actus, quia hic modus essendi, est identificatus realiter ipsi actui, impossibile autem est concurrere ad aliquid realiter, & non concurrere ad alia, cui illud identificatum est realiter, Quod si ille modus est modus entitativus. Contra est: Quia non erit ratio, qui fiat, ut sentiantur facilitas in producenda ipsamet substantia actus, si ad substantiam actus non concurrat ille habitus. Deinde si potest habitus concurrere in genere causæ efficientis ad modum illum actus: Ergo apparet, quod illi talis causalitas non repugnat. Ergo illam etiam in substantiam actus exercere poterit. Denique non sunt multiplicanda entia sine necessitate, nulla autem necessitas prædicti modi: Ergo si habitus concurrat effectivè, potius concurrat, effectivè, ad ipsam entitatem actus.

CONTRA 2. vel producit etiam potentia illud modum, vel solus habitus, si producit solus habi-